

ORTADOĞU GÜNDEMİ

4-10 Ocak 2021

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye:

ABD Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı ve Suriye Özel Temsilcisi Joel Rayburn, Washington yönetiminin Suriye politikalarına ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Rayburn, Trump'ın Suriye'ye ilişkin meselelere "partizan" yaklaşmadığını vurgulayarak "Son birkaç yıldır Suriye ile ilgili yürüttüğümüz politika, Washington'da her zaman siyasi yelpazenin her tarafından destek almıştır" dedi. ABD'nin Suriye politikalarının 3 ana hedefi olduğuna değinen Rayburn, "Birincisi, IŞİD'in kalıntılarına ve ayrıca El Kaide'ye karşı terörle mücadele kampanyası yürütmek. İkincisi hem İran ordusu hem de milisleri aracılığıyla Suriye'deki İran askerî etkisini püskürtmek. Üçüncüsü, Esad rejimine baskı yapmak da dâhil olmak üzere BM Güvenlik Konseyinin 2254 sayılı kararı kapsamında çatışmaya siyasi bir çözüm bulmaya çalışmaktır" ifadelerini kullandı.¹

ABD'de kısa bir süre sonra göreve başlayacak Joe Biden'ın YPG'nin öncülük ettiği SDG'ye olan desteğiyle bilinen Brett McGurk'u, Ortadoğu ve Kuzey Afrika Koordinatörlüğüne getireceği bilgisi paylaşıldı. McGurk, birkaç yıl önce alınan ABD askerlerinin Suriye'den çekilme kararına en sert tepki gösterenlerden biriydi.²

İnsan Hak ve Hürriyetleri (İHH) İnsani Yardım Vakfınca, 2020 yılında Suriye'de 1.250.000 kişiye insani yardım malzemesi ulaştırıldı. İHH'nin Suriye çalışmalarından sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Cüneyt Kılıç yaptığı açıklamada, Suriye'deki sivillere yönelik insani yardım çalışmalarının devam ettiğini söyledi. Cilvegözü ve Öncüpınar Sınır Kapıları üzerinden geçen yıl boyunca 2.704 tır insani yardım malzemesinin Suriye'ye gönderildiğini kaydeden Kılıç, "Tırların içerisinde ağırlıklı olarak gıda kolisi, ekme, hijyen paketleri ve çeşitli ihtiyaç malzemeleri bulunuyordu. Bu malzemeleri çadır kentlerde ve çeşitli bölgelerde hayata tutunmaya çalışan savaş mağduru ailelere dağıttık. 2011 yılından bu yana Suriye gönderdiğimiz toplam tır sayısı ise yirmi bir bini geçti. Bu faaliyetler kapsamında geçen yıl 1.250.000'den fazla sivil insani yardım malzemesi ulaştırdık" ifadelerini kullandı.³ Hava saldırısında 3 kişi hayatını kaybederken, 11 kişi de yaralandı.⁴

• Suriye Rejimi:

İsrail savaş uçakları Beşar Esad rejimi ve İran milislerinin konuşlandığı bölgeleri vurdu. Yerel kaynaklar, İsrail'in füzelerle başlattığı hava saldırısının Suveyde'deki Radar Tuga-

1 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdinin-suriye-ozel-temsilcisi-trumpin-suriye-politikalari-iki-partiden-de-destek-buldu/2100328>

2 <https://www.thenationalnews.com/world/biden-taps-experienced-middle-east-hand-mcgurk-as-regional-co-ordinator-1.1142834>

3 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ihh-2020de-suriyede-1-milyon-250-bin-kisiye-yardim-ulastirdi/2101998>

4 <https://www.syriahr.com/en/199602/>

yı'nı hedef alarak teçhizata zarar verdiğini bildirdi. Saldırıda ayrıca Şam'ın güneyindeki Kisve ve Dimas bölgelerindeki İran milis bölgeleri de hedef alındı. Rejimin resmî haber ajansı SANA saldırılara yanıt verildiğini duyurdu.⁵

Suriye rejimine yakın güvenlik kaynakları tarafından sağlanan bilgilere göre terör örgütü IŞİD Hama'ya bağlı Badia bölgesinde kontrol alanını genişletti. Bölgede Suriye rejimi güçleri ile yaşanan çatışmalarda Badia bölgesinde yer alan El-Shakoziya ve El-Rahjan IŞİD tarafından ele geçirildi. Rus savaş uçaklarının bölgede havadan rejim güçlerine destek vermek amacıyla yeni bir operasyon başlattığı duyuruldu.⁶

Sednaya Hapishanesi Tutuklular ve Kayıplar Derneği (ADMSP) tarafından yayımlanan raporda, Suriye'de rejim hapishanelerindeki tutuklu ailelerinin yakınlarıyla görüşmek ya da özgürlüklerini sağlamak için rüşvet vermeye zorlandığı belirtildi. Raporda rüşvet ağında, gardiyanlar, hâkimler, aracılar ve askerlerin de yer aldığı iddia edilirken aileler bazı hapishanelerde rüşvet miktarının 2,7 milyon dolara kadar çıktığını aktardı. Tutuklamalar ve zorla alıkoymaların Suriye'de halkı sindirmek için tasarlanmış bir strateji olduğuna vurgu yapılan raporda, tutuklamalar ve bu yolla rüşvet alınmasının rejimin ve unsurlarının en büyük finansman kaynakları arasında olduğuna dikkat çekildi. Raporda, başta Rusya olmak üzere uluslararası topluma ve rejim destekçilerine, kaybolan tutukluların akıbetinin açıklanması ve hayatta olanların aileleriyle görüşmelerinin sağlanması için baskı yapma çağrısında bulunuldu.⁷

• Fırat'ın Doğusu:

Barış Pınarı bölgesi yakınlarında terör örgütü YPG/PKK tarafından EYP saldırısı gerçekleştirildi. Harekât bölgesi sınırınının 730 metre güneyinde gerçekleştirilen saldırı köylüleri hedef aldı. Sulama için bölgede bulunan köylülerin bulunduğu araçta EYP patlaması sonucu ağır hasar oluştu.⁸

Rakka kentinden Şam'a gitmekte olan otobüse IŞİD tarafından bir saldırı gerçekleştirildi. Saldırı sonucunda on ikisi rejim askeri olmak üzere 15 kişi hayatını kaybederken, 15 kişinin de yaralandığı duyuruldu.⁹ Gerçekleştirilen son saldırı ile beraber 2020'den beri IŞİD tarafından hedef alınarak öldürülen rejim askeri sayısı 835'e yükseldi.¹⁰

5 <https://www.middleeastmonitor.com/20210108-israel-strikes-assad-regime-sites-in-southern-syria-again/>

6 <https://shafaq.com/en/World/ISIS-expanded-its-control-over-the-Syrian-Badia>

7 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyede-tutuklamalar-ve-bu-yolla-rusvet-rejimin-en-buyuk-finans-kaynagi/2098330>

8 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyenin-kuzeyinde-teroristler-sivilleri-hedef-aldi/2097769>

9 <https://www.syriaahr.com/en/198797/>

10 <https://www.syriaahr.com/en/198896/>

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) tarafından yapılan bir açıklamada, ABD'nin SDG'ye Ayn İsa bölgesi için güvence verdiği öne sürüldü. Söz konusu iddiaya göre, Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) Ayn İsa başta olmak üzere herhangi bir bölgede ilerlemeyeceği taahhüdünde bulunduğu belirtildi.¹¹

Barış Pınarı Harekâtı ile terör örgütlerinin işgalinden kurtarılan Tel Abyad ve Rasulayn'da Şanlıurfa Valiliği Suriye Destek ve Koordinasyon Merkezi (SUDKOM) koordinasyonunda yürütülen çalışmalar sürüyor. Bu kapsamda hayatın normale dönme hızının arttığı bölgede, Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü ve Suriye Görev Gücü aracılığıyla ACU Derneği ile yapılan iş birliği çerçevesinde yeni tip koronavirüs (Covid-19) tespitine yönelik Tel Abyad'da 3, Rasulayn'da ise 2 PCR test laboratuvarı kuruldu.¹²

• İdlib:

Yardım kuruluşları tarafından Suriye'nin İdlib bölgesine 5 tır insani yardım malzemesi ulaştırıldı. Suriye'den gelen araçlara yüklenen yardımlar, İdlib kırsalındaki çadır kentlerde kalan ailelere dağıtıldı.¹³

• Fırat Kalkanı/Afrin Bölgesi:

Suriye'nin El Bab ilçesinde bulunan Terhin bölgesindeki petrol tankerlerine kimliği belirsiz insansız hava aracı (İHA) tarafından hava saldırısı gerçekleştirildi. Saldırı sonucu bölgede büyük yangın çıktı. Olay yerine sevk edilen sivil savunma ekipleri, yangını söndürmek için çalışma başlattı. Saldırıda ölen ya da yaralanan olup olmadığı ise henüz bilinmemektedir.¹⁴

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset:

Bina Koalisyonu, 7 Ocak 2021 Perşembe günü Kazımi kabinesinin yarısını, özellikle Maliye ve Elektrik Bakanlarını, görevden almaya yönelik girişimler olduğunu açıkladı.¹⁵ Fetih Koalisyonu üyelerinden Fadıl el-Fatlavi "siyasi güçlerin" yoğun geçen müzakereler sonrası Kazımi hükûmetinde bakanlıklar düzeyinde değişimlere gidilmesine karar verdiğini iddia etti. Kazımi hükûmetinin var olan krizleri çözmek yerine yeni krizler çıkardığını belirten Fatlavi hükûmete güveni onarmak için bakanlıklarda büyük değişimlere gidilmesi

11 <https://www.syriahr.com/en/199384/>

12 <https://www.dailysabah.com/politics/turkey-establishes-5-pcr-testing-labs-to-diagnose-coronavirus-cases-in-northern-syria/news>

13 <https://www.aa.com.tr/en/turkey/turkish-aid-agencies-send-supplies-to-idlib-syria/2097862>

14 <https://www.syriahr.com/en/199747/>

15 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraqi-political-forces-to-dismiss-Ministers-and-bring-major-changes-to-Al-Kadhimi-s-government>

gerektiğini söyledi. Bakanlıklardaki değişimin sekiz bakanı kapsadığı iddia edilmektedir. Bunlardan en önde gelenleri Finans Bakanı Ali Allavi, Elektrik Bakanı Macid Hantuş, Ulaşım Bakanı Nasır el-Şibli, Endüstri Bakanı Menhel Aziz ve Ticaret Bakanı Alaa el-Cuburi'dir.

Irak, İran Devrim Muhafızları Kudüs Güçleri Komutanı Kasım Süleymani ve Haşdi Şaabi Komisyonu Başkan Yardımcısı Ebu Mehdi el-Mühendis'in suikastına ilişkin soruşturmanın sonucunda ABD Başkanı Donald Trump hakkında tutuklama kararı çıkardı.¹⁶ Tutuklama kararı, geçtiğimiz ocak ayında gerçekleştirilen suikast operasyonu ile ilgili soruşturmayı yürüten Bağdat Soruşturma Mahkemesine bağlı bir yargıç tarafından 7 Ocak 2021 Perşembe günü çıkarıldı. Yüksek Yargı Konseyinin açıklamasına göre ilgili yargıç tutuklama kararını Ebu Mehdi el-Mühendis'in ailesinin beyanlarına dayanarak çıkardı. Konuyu takip eden analistlere göre çıkarılan tutuklama kararı çoğunlukla sembolik bir fonksiyon görmektedir ve karar İran ve Irak kamuoyu göz önünde bulundurularak alınmıştır. Mahkemeden çıkan açıklamaya göre soruşturma hâlâ devam etmektedir ve önümüzdeki günlerde daha geniş kapsamlı tutuklama kararları çıkabilir. Bu gelişmelere ilişkin olarak Haşdi Şaabi resmî açıklamasına göre İran-İrak iş birliği içerisinde ortak bir komite tarafından yürütülen soruşturmada önemli aşama kaydedildi. Haşdi Şaabi'den Muhammed el-Basri suikastının failinin belli olduğunu ancak Süleymani ve el-Mühendis'in aktivitelerini takip eden ve saldırganlara istihbarat sağlayan bir casusluk örgütü olduğunu belirtti.¹⁷ El-Basri casusların bağlantıları hakkında önemli bulgular elde edildiğini bildirdi.

6 Ocak 2021 Çarşamba günü Irak ordusunun kuruluşunun 100. yıl dönümü kapsamında Irak'ın çeşitli bölgelerinde törenler düzenlendi. Askerî törenlerden biri Musul'un bağlı olduğu Ninova vilayetinde düzenlendi. Ordu 15. bölüğü tarafından Musul'un batısında bulunan Kesik Askerî Üssü'nde düzenlenen askerî geçide üst düzey askerî personel, güvenlik görevlileri ve yerel görevliler tarafından katılım oldu.¹⁸ Bağdat'ta ise Başbakan Mustafa el-Kazimi ile beraber farklı bakanlıkların, komutanların ve farklı ülkelerden diplomatik delegasyonların katıldığı bir tören gerçekleştirildi.¹⁹ Özel günü anan bir konuşma yapan Başbakan Kazimi, Irak'taki ABD askerleri varlığına da değindi. Irak'ın artık bölgesel ve küresel çatışmaların oynandığı bir saha olmayacağını belirten Kazimi, ABD askerlerinin yarısından fazlasının önümüzdeki günlerde ülkeyi terk edeceğini iddia etti.²⁰

16 <https://apnews.com/article/donald-trump-iran-islamic-state-group-judiciary-arrests-cd617e21c3eb133c05bf541ad88eaff1>

17 <https://shafaq.com/en/iraq-news/important-clues-were-reached-regarding-soleimani-assassination-pmf-leader-said>

18 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/A-military-parade-in-Nineveh-on-the-Iraqi-Army-Day>

19 http://www.xinhuanet.com/english/2021-01/06/c_139646295.htm

20 <https://english.alaraby.co.uk/english/news/2021/1/6/thousands-of-us-forces-to-leave-iraq-within-days>

Başbakan geride kalan askerî personelin ise yerel güvenlik güçlerine destek sağlamak için kalacağını söyledi. Kazımî'nin açıklamasına ise ABD'li yetkililer tarafından herhangi bir cevap verilmedi. Kazımî'nin bu söyleminin Haşdi Şaabi yönetim komitesi lideri Falih el-Fayyad'ın 3 Ocak'ta Amerikan askerlerinin Irak Parlamentosundan çıkan karara uyarak ülkeyi terk etmesi gerektiği çağrısından sonra gelmiş olması da önem teşkil etmektedir. El-Fayyad suikasta karşılık en doğru cezanın parlamentodan çıkan karara uygun olarak Amerikan güçlerinin ülkeyi terk etmesi olduğunu belirtmişti.²¹

ABD Hazine Bakanlığı, 8 Ocak 2021 Cuma günü Haşdi Şaabi Heyet Başkanı ve eski Ulusal Güvenlik Danışmanı Falih el-Fayyad'a yaptırım uyguladığını duyurdu. Bakanlık, Feyyad'ı Ekim 2019 ayaklanması sırasında göstericilerin ölümünde parmağı olmakla suçladı.²² Irak hükûmeti, ABD'nin bu adımını reddettiğini açıkladı. Irak Dışişleri Bakanlığı, ABD'nin Haşdi Şaabi Heyet Başkanı Falih el-Fayyad'ı yaptırım listesine alması karşısında "şaşkınlığını" dile getirdi.²³

Irak Ulusal İttifakı, 6 Ocak 2021 Çarşamba günü Saddam Hüseyin'in emrinde çalışan ordu kumandanlarının serbest bırakılmasını talep etti.²⁴ İttifakın yayınladığı beyan şöyle devam ediyor: "Irak ordusunun kuruluşunun 100. yıl dönümünde dakikliği, transparanlığı, profesyonelliği ve Irak sevdalarıyla bilinen ve hâlâ hapiste olup en temel haklarından mahrum bırakılan eski ordu komutanlarını hüzünle anıyoruz. Bu komutanların haklarının iade edilmesini, hapistekilerin serbest bırakılmasını ve ihraç edilenlerin mesleğe geri dönmelerini talep ediyoruz." Beyana destek çıkanlar, kumandanların mesleğe geri dönmelerinin Irak ordusunun prestijini arttırıp ordunun eski gücüne dönmesinde olumlu etki yaratacağını iddia etmektedir.

Musul Havalimanı'nın yeniden hayata geçirilmesi ile ilgili Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Fatih Yıldız, Musul Havalimanı'nın tamamlanması durumunda Türkiye'nin uçuş seferleri için hazır olduğunu bildirdi.²⁵

• Güvenlik:

4 Ocak 2021 Pazartesi günü başkent Bağdat'ın yakınında ABD Koalisyon Güçlerini hedef alan bir saldırı meydana geldi.²⁶ Sahadaki güvenlik güçlerine göre Samarra istikametine giden askerî konvoy lojistik ekipman taşıyan bombalı bir saldırıya uğradı. Araçlardan

21 <https://www.middleeastmonitor.com/20210104-iraqs-pmf-demand-action-on-decision-to-withdraw-foreign-forces/>

22 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2732566/bagdat-washingtonun-feyyadı-yaptırım-listesine-alması-kabul-edilemez-bir>

23 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/090120211>

24 <https://www.middleeastmonitor.com/20210107-national-iraqi-alliance-calls-for-release-of-saddam-era-army-commanders/>

25 <http://www.turkmenelhaber.net/turkmeneli/item/21014-yildiz-turkiye-musul-havalimani-na-ucus-yapmaya-hazir.html>

26 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/51279/Roadside-Bomb-Targets-Coalition-Convoy-near-Baghdad>

birindeki küçük çaplı hasar dışında can kaybı ve yaralanma yaşanmadı. Irak'ta son üç hafta içinde ABD öncülüğündeki Uluslararası Koalisyon Güçleri'ne ait konvoyları hedef alan 10 saldırı gerçekleştirildi. Irak Hizbullah Tugayları da dâhil olmak üzere silahlı Şii gruplar, Irak'taki yabancı güçlerin, parlamentonun kararına uygun olarak geri çekilmedikleri takdirde bütün yabancı askerî unsurları hedef almakla tehdit etmişti. ABD Irak'ta yapılan saldırılardan İran ile bağlantılı grupları sorumlu tutuyor.²⁷

Irak'ın güneyindeki Dikar vilayetinin Nasiriye ilçesinde hafta sonu yeniden başlayan gösterilerde güvenlik güçleri ve protestocular arasında çıkan çatışmada iki protestocu öldürüldü.²⁸ Irak Bağımsız Yüksek İnsan Hakları Komiserliği, Dikar vilayetinde düzenlenen gösterilerde 2 kişinin suikasta kurban gittiğini, aralarında güvenlik unsurlarının da bulunduğu 43 kişinin yaralandığını, 30 göstericinin de gözaltına alındığını duyurdu.²⁹ Nasiriye, Ekim 2019'da hükûmetin yolsuzluğuna son verilmesi ve temel hizmet sunumunun yetersiz kalmasından bu yana göstericilerin en kanlı baskılarına tanık oldu. Protestodan bu yana en az 600 protestocu ve güvenlik gücü üyesi öldürüldü ve 18 binden fazla kişi yaralandı.

• Ekonomi:

Irak ABD'den İran yaptırımları konusunda 90 günlük bir muafiyet aldı.³⁰ Trump Başkanlığının son günlerinde gelen muafiyet Irak-İran enerji ticaretini kapsamaktadır. Muafiyet, Biden yönetiminin de ilk üç ayı boyunca geçerli olacak. Irak yönetimi bu süre içerisinde ABD-İran ilişkilerinde yumuşamaya gidileceğini ve yaptırımların hafifletileceğini ummaktadır. ABD Dışişleri Bakanlığının konu ile ilgili açıklamasına göre Irak, İran'dan özellikle elektrik ithalatı kapsamında yaptırımlardan muaf tutulacak. Açıklamaya göre muafiyet, Irak'ın kısa dönem enerji ihtiyaçlarını karşılamasını garantiye alırken Irak'ın İran'a enerji bağımlılığını azaltmak için de zaman tanımaktadır. Irak geçtiğimiz kasım ayında ABD yönetiminden aynı kapsamda 45 günlük bir muafiyet almıştı.

Irak petrol ihracatında aralık ayında yükseliş kaydedilirken yıldan yıla düşüş görüldü.³¹ Kasım 2020'den Aralık 2020'ye %5 oranında önemli bir artış gözlemlenirken 2020 için yıllık petrol ihracat hacmi 2014'ten beri en düşük seviyeleri gördü ve 2020'nin toplam petrol gelirleri son on yılın en azı olarak kayıtlara geçti. 2020 yılında %15'lik bir düşüşle

27 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-abd-liderligindeki-uluslararası-koalisyonun-konvoyu-hedef-alindi/2103751>

28 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/10012021>

29 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iraktaki-gosterilerde-2-kisiye-suikast-duzenlendi/2104616>

30 https://www.iraqoilreport.com/news/iraq-receives-90-day-iran-sanctions-waiver-from-outgoing-u-s-administration-43441/?utm_source=IOR+Newsletter&utm_campaign=36bc09cc56-Email_Update&utm_medium=email&utm_term=0_f9870911e6-36bc09cc56-192935548

31 https://www.iraqoilreport.com/news/iraq-oil-exports-and-revenue-up-in-december-but-down-year-on-year-43445/?utm_source=IOR+Newsletter&utm_campaign=d2c64ec7a4-Email_Update&utm_medium=email&utm_term=0_f9870911e6-d2c64ec7a4-192935548

günlük 2,9 milyon varil petrol ihracatı gerçekleşirken petrol fiyatlarındaki küresel düşüş sebebiyle Irak geçtiğimiz yıl petrol satışlarından sadece 41,9 milyar dolar gelir elde etti. Bu düşüşlerin önemli bir kısmı Covid-19 pandemisinin dünya ekonomisine olan etkisiyle bağlantılıyken petrol ihracatındaki %15'lik düşüş OPEC ülkelerinin petrol talebinde olan azalmayla mücadelesi doğrultusunda aldıkları önlemlerin sonucudur.

Irak Petrol Bakanlığı, Dikar doğal gaz sahalarından yararlanabilmek amacıyla uluslararası bir firmayla anlaşacağını açıkladı.³² Bakanlık açıklamasına göre bölgedeki doğal gaz sahalarından yararlanıldığı takdirde 200 mcm/gün civarında doğal gaz çıktısı alınabilecek. Bakanlık Müsteşarı Karim Hattab, Bakanlığın Garraf ve Nasıriye sahalarında enerji kaynakları gelişimi konusunda adımlar atıldığını belirtti. Nasıriye şehrinde an itibarıyla aktive edilmemiş petrol sahaları da bulunmaktadır. Bölgeye yatırım yapıldığı takdirde günlük 300 bin varil kadar petrol üretilebileceği öngörülmektedir.

Irak Parlamentosu, 2021 Bütçe Yasa Tasarısı'nın ilk toplantısını gerçekleştirdi. Kürt Milletvekili Viyan Sabri, pazar günü yapacakları toplantıyla Kürt bloklarının Bağdat'ta birleşik bir cephe oluşturarak Erbil'in federal bütçeden payının 2021 yılı için garanti altına alınacağını duyurdu. Irak Parlamentosunun bütçe tasarısının ikinci toplantısını yapmak üzere pazartesi günü toplanması bekleniyor.³³

• Sağlık ve Sosyal Hayat:

Irak Sağlık ve Çevre Bakanlığı, 10 Ocak 2021 tarihinde 1.752 tam iyileşme ve 607 yeni Covid-19 vakası tespit etti.³⁴

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset:

Irak Türkmen Cephesi Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, merkezî hükûmete Irak Parlamentosundaki konuşmasında yaptığı çağrıda 2021 yılı bütçesinde okullarda Türkmençe eğitim için bütçeden pay ayrılmasını istedi. Salihi, Kerkük ve diğer vilayetlerdeki toplam 100 Türkmen okuluna öğretmen atamaları için kadro verilmediğini ifade ederek hem Türkmen eğitimi hem de Türkmen öğretmenlerin atamaları için Başbakan Mustafa Kazimi'ye doğrudan Parlamento Başkanlığı tarafından bu yönde yazı yazılmasını istedi. Diğer yandan Erşat Salihi, Irak İçişleri Bakanlığına bağlı polis güçleri içerisinde gerçekleştirilen atamaların %5'inin azınlıklara ayrıldığını ifade ederek Türkmenlerin de bu azınlıklar içerisinde görüldüğünü belirtti. Salihi, Türkmenlerin Irak'ta azınlık olarak

32 <https://shafaq.com/en/Economy/Iraqi-Ministry-of-Oil-We-seek-to-invest-200-mcm-day-of-gas-from-Dhi-Qar-fields>

33 <https://www.basnews.com/en/babat/661081>

34 <https://www.ina.iq/eng/10483/moh-the-records-of-new-607-cases-of-corona-and-1752-were-recovered>

görülmüş atamalarda bu açıdan değerlendirilmelerinin yanlış olduğunu ifade ederek Türkmen milletinin Irak'ta asli unsur olduğunu vurguladı.³⁵

Irak Türkmen Milliyetçi Hareketi, Irak ordusunun 100. kuruluş yıl dönümü vesilesi ile tebrik mesajı yayınladı. Irak Türkmen Milliyetçi Hareketi; Irak Ordusu, Terörle Mücadele Birimi, Haşdi Şaabi güçleri ve Haşdi Şaabi Türkmen Gücünü kutlayarak ayrıca Türkmenlerin daha önce Irak ordusunun çekirdeğini oluşturduklarını hatırlattı. Yapılan açıklamada, Irak ordusunu teşkil edenler arasındaki tarihe geçmiş ünlü Türkmen komutanların; General Cafer Askeri, Albay Halil Zeki Paşa olduğuna değinildi. Diğer yandan İsrail'e karşı Filistin'i muhafaza etmek için savaşan Tümgeneral Mustafa Ragıp Paşa, Ömer Ali Bayraktar, General Yalçın Ömer, Tuğgeneral Yavuz Ömer Adil, Tuğgeneral Abdullah Abdurrahman, General Hadi Ali ve Binbaşı Şakir Saib, Yüzbaşı Ata Hayrullah, Üst Teğmen Rıza Hasan Tuzlu'nun Irak ordusunda yer almış kahraman Türkmen askerleri olduğu vurgulanarak Türkmenlerin Irak'ın toprağını ve havasını savunmaktan geri adım atmayacakları belirtildi.³⁶

Eski Irak Parlamentosu Milletvekili ve Irak Türkmen İslami Birliği Genel Sekreteri Casim Muhammet Cafer Bayatlı gelecek seçimlere ilişkin açıklamalarda bulundu. Vilayet seçimleri ile parlamento seçimlerinin birleştirilmesi yönünde Sairun Koalisyonunun yaptığı çağrılarla birlikte seçimlerin zamanında yapılmasının zorlaştığını ifade eden Bayatlı, Türkmenlerin ciddi bir çaba ortaya koymasına gerektiğini belirtti. Ayrıca parlamentoda kabul edilen yeni seçim yasasıyla beraber vilayetlerin birden fazla seçim bölgesine ayrılmasından en çok zarar görenlerin Türkmenler olduğunu ifade eden Bayatlı; Bağdat, Diyala ve Selahaddin vilayetlerinde Türkmenlerin bir milletvekili dahi kazanmasının oldukça zor olacağını ifade etti. Bayatlı ayrıca Kerkük'te Türkmenlerin iki veya üç milletvekili kazanabileceğini vurgularken seçimlerde başarı kazanmak isteniyorsa Türkmen siyasilerin ortak Türkmen şahsiyetler üzerinde anlaşarak seçimlere birden fazla siyasi partiye bölünmüş şekilde girilmemesi gerektiği uyarısını yaptı.³⁷

Haşdi Şaabi Heyeti Başkanı Falih Feyyaz, 10 Ocak 2021'de Kerkük'ü ziyaret ederek İran Devrim Muhafızları Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani ve Haşdi Şaabi Heyeti Başkan Yardımcısı Ebu Mehdi Mühendis'in ABD tarafından öldürülmesinin yıl dönümü nedeniyle düzenlenen törene katıldı. Feyyaz, Kerkük Valisi Rakan Said Cuburi ve Haşdi Şaabi Kuzey Bölgesi Sorumlusu Yılmaz Neccar tarafından havalimanında karşılandı. ABD tarafından birkaç gün önce yaptırım listesine alınan Feyyaz, Kerkük'te yaptığı konuşmada Haşdi Şaabi'nin Irak'ın çıkarlarına hizmet ettiğini vurgulayarak yabancı güçlerin ülkeden çıkarılmadan Irak'ta istikrarın olmayacağını belirtti. Merkezî hükümet ve IKBY arasında

35 <https://www.facebook.com/watch/?ref=saved&v=2455387258096016>

36 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=5010637408978927&id=167189209990462

37 <https://www.facebook.com/watch/?ref=saved&v=220005596273289>

Kerkük noktasında sürdürülen müzakerelere de değinen Feyyaz, Kerkük için ortak bir anlaşmanın ancak tüm gizli ajandaların ortadan kaldırılarak şeffaf bir müzakere süreci sonunda imzalanan açık bir anlaşma ile mümkün olabileceğini bildirdi. Feyyaz ayrıca, Kerkük meselesinin Irak'ın birliği ve anayasanın egemenliği gölgesinde Kerkük halkının ittifakıyla çözülebileceğini, merkezî hükûmetin ulusal egemenliği altında Kerkük'ün kendi siyasi seçimlerini elinde bulunduran model bir vilayet olabileceğini ifade etti.³⁸

• Güvenlik:

Irak İçişleri Bakanlığına bağlı Kerkük İstihbarat Birimi, 2007 yılından bu yana ülkede terör örgütü IŞİD'in gerçekleştirdiği saldırılara katılan bir IŞİD militanının yakalandığını açıkladı. Daha önceki operasyonlarda yakalanan başka bir IŞİD'li militanın itirafı üzerine yeri belirlenerek yakalandığı vurgulanan teröristin, IŞİD'in Divan el-Cünt yapılanmasına üye olduğu ve Selahaddin vilayetinde Irak güvenlik güçlerine karşı düzenlenen terör saldırılarına katıldığı bildirildi.³⁹

Kerkük'ün Havice ilçesinde bulunan kırsal kesimlerde düzenlenen operasyonlarda terör örgütü IŞİD mensubu 7 teröristin etkisiz hâle getirildiği bildirildi. Açıklamada, ABD öncülüğündeki IŞİD Karşıtı Uluslararası Koalisyon Güçleri'nin havadan destek verdiği operasyonda, Şay Vadisi yakınlarında IŞİD'e ait 2 sığınığın imha edildiği ve 7 teröristin öldürüldüğü ifade edildi.⁴⁰

• Sağlık & Sosyal Hayat:

Koronavirüs ile mücadele kapsamında Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Amerikan ilaç şirketi Pfizer ile Türk bilim insanı Prof. Dr. Uğur Şahin'in kurucu ortağı olduğu Alman biyoteknoloji firması BioNTech'in, koronavirüs salgınına karşı geliştirdikleri aşının önümüzdeki iki ay içinde Irak'a ulaşacağı belirtildi. Sağlık Bakanlığı sözcüsü Seyif Bedir, Irak hükûmetinin Pfizer şirketi ile anlaşma imzaladığını aşının ilk partisinin yakın dönemde teslim alınacağını aktardı. Bedir ayrıca, yılın ilk çeyreğinde bir ile bir buçuk milyon aşının Irak'a teslim edileceğini ve bu aşuların ülkenin tüm kentlerindeki hastanelere ulaştırılacağını, aşının yapılmasında zorunluluk olmayacağını aktardı.⁴¹

38 <https://www.almayadeen.net/news/politics/1448039/الفياض-العراق-لن-يستقر-قبل-تنفيذ-قرار-البرلمان-بمخروج-القوات>

39 <http://non14.net/public/132384>

40 <http://www.turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/21070-kerkuk-un-guneyindeki-havice-ilcesi-nde-deas-operasyonu-7-olu.html>

41 <http://www.turkmenelihaber.net/irak/item/21044-saglik-bakanligi-asi-onumuzdeki-iki-ayda-irak-a-ulasacak.html>

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset:

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Politbüro Üyesi ve eski Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari, partiler üstü bir siyasi ittifakla 6 Haziran 2021 tarihinde yapılması öngörülen Irak Parlamento seçimlerinde aday olma ihtimalinin olduğunu açıkladı. El Şarkiye kanalına konuşan Zebari, erken seçimlerde KDP, KYB ve Goran Hareketi başta olmak üzere Kürt partiler ile Sünni ve Şii partileri de kapsayan büyük bir ittifak kurabileceğini ifade etti. Hoşyar Zebari ayrıca Irak erken seçiminin 6 Haziran 2021’de yapılmasının çok zor görüldüğünü vurgulayarak erken seçimin yıl sonuna ertelenebileceğini dile getirdi.⁴²

Yaklaşık bir buçuk yıl boş kalan IKBY Doğal Kaynaklar Bakanlığı görevine, 111 sandalyeli meclisteki 81 milletvekilinin güvenoyunu alan Kemal Etruşi getirildi. KDP’nin bakanlık koltuğu için aday gösterdiği Etruşi’ye Parlamento oturumunda Kürdistan İslami Birlik Partisi (Yekgirtu), İslami Toplum Partisi (Komal) ve Yeni Nesil Hareketi Partisi milletvekillerinin ret oyu vermesi dikkat çekti.⁴³ Bunun yanı sıra hükûmet ortağı olan Goran Hareketi’nin on iki milletvekilinden beşinin ve KYB’li bir milletvekilinin bakan adayına yönde aleyhte oy kullandığı kaydedildi. Dolayısıyla kulislere bu gelişmenin Goran Hareketi ile KDP arasındaki ilişkilerde bir problem oluşturabileceği öne sürülmektedir. Nitekim güvenoyu oylaması hakkında yorum yapan KDP, IKBY Parlamento Grubu Sözcüsü Peşeva Havrami’nin Goran Hareketi ile bu konunun daha sonra masaya yatırılacağını ifade ettiği iddia edildi.⁴⁴ Öte yandan Doğal Kaynaklar Bakanlığı için yapılan güvenoyu oturumundan sonra Yeni Nesil Hareketi IKBY Parlamento Grup Başkanı Kazım Faruk ile KDP Milletvekili Rüzgar İsa arasında bir polemik yaşandığı ve gerginliğin büyümesiyle KDP ve Yeni Nesil Hareketi milletvekilleri arasında kavga çıktığı öğrenildi.⁴⁵

• Ekonomi:

IKBY Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sözcüsü Fethi Muhammed, 2020 boyunca Erbil ve Süleymaniye Havalimanları ile IKBY sınır kapılarında 26 milyar dolarlık ticaret hacmi oluştuğunu açıkladı. IKBY Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sözcüsü, koronavirüs salgını ve mali kriz nedeniyle 2020’de bir önceki yıla göre IKBY’deki toplam ithalat ve ihracat hacminde düşüş görüldüğünü, IKBY’ye ithal edilen ürünlerin arasında birinci sırayı 1 milyar 340 milyon dolarla araba ve yedek parça ürünlerinin yer aldığını belirtti. IKBY’den az sayıda gıda, hayvan derisi ve fosfat ürünleri ihraç edildiğini ifade eden Fethi Muhammed, IKBY’nin ithalat ve ihracatı arasındaki büyük farka dikkat çekti.⁴⁶

42 <https://www.awene.com/detail?article=41300>

43 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=21782>

44 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=21778>

45 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=7554

46 <https://www.rudaw.net/sorani/business/03012021>

7 Ocak'ta gerçekleştirilen IKBY Bakanlar Kurulu toplantısında IKBY İçişleri ve Peşmerge Bakanlıklarının, sınır kapılarında yaşanabilecek her türlü ihlal ve kaçakçılığın önlenmesi ve sınır kapılarıyla ilgili yasaların uygulanması için özel ve ortak bir güvenlik birimi kurma noktasında yetkilendirildiği öğrenildi. Basın mensuplarının sorularını yanıtlayan IKBY Sözcüsü Cutyar Adil, oluşturulacak güvenlik gücünün sınır kapılarında yasadışı işlem ve kaçakçılığın önlenmesi için yetkilendirileceğini ifade etti.⁴⁷ Öte yandan Bakanlar Kurulu 2021 bütçe yasa tasarısının hazırlanmasıyla ilgili programı kabul ederek gelecek hafta IKBY Maliye Yüksek Konseyinin toplanmasını kararlaştırdı.⁴⁸

IKBY'nin Bağdat'ta bütçe müzakerelerini sürdüren Yüksek Heyet, 2021 bütçesinde Erbil'in payı hakkında Bağdat ile anlaşma yaptıysa da hâlen parlamentonun onay bekleyen 2021 bütçesinin kolayca Irak Parlamentosundan geçemeyeceği öne sürülmektedir. Konuyla ilgili bir televizyon kanalına konuşan Irak Parlamentosu Maliye Komisyonu Üyesi ve KDP Milletvekili Ahmed Safar, yeni bütçede Erbil'in payının onay alabilmesi için Bağdat ile Erbil arasında siyasi bir ittifak yapılması gerektiğini vurguladı.⁴⁹ Irak Parlamentosu Maliye Komisyonu Üyesi ve Yekgirtu Milletvekili Cemal Koçar ise 2021 bütçesindeki IKBY payının korunabilmesi için Erbil'den yüksek profilli bir heyetin Bağdat'ı ziyaret etmesi gerektiğini ifade etti.⁵⁰

• Güvenlik:

IŞİD'e karşı Uluslararası Koalisyon tarafından IKBY'ye gönderilen yeni askerî araçlar IKBY Peşmerge Bakanlığına teslim edildi. Bu doğrultuda IKBY Peşmerge Bakanlığı yetkililerinin 7 Ocak'ta Erbil Havalimanı'nda gerçekleştirilen törenle 75 Hummer tipi araç, 50 askerî ve 31 zırhlı araç ile 12 ambulans ve 93 pikaptan oluşan askerî yardımları teslim aldığı öğrenildi.⁵¹ Yerel medya organlarına demeç veren Uluslararası Koalisyon Ortak Koordinasyon Merkezi Komutanı David Williams, Peşmerge'ye desteklerinin devam edeceğini ve önümüzdeki süreçte daha fazla askerî hibelerin Peşmerge'ye teslim edilmesinin planlandığını söyledi.⁵²

Kürdistan Gazeteciler Sendikası (KGS) tarafından yayınlanan 2020 yıllık raporunda IKBY'de geçtiğimiz yıl 315 gazetecinin baskı gördüğü bildirildi. KGS, raporunda 2019 yılına göre 2020 yılında IKBY'de gazetecilere baskı vakaları arttığını vurgulayarak 2020 yılında 47 medya kuruluşunun 138 baskı vakası rapor ettiğini açıkladı. KGS Gazeteci Hukuku Koruma Komitesi Başkanı Nezakat Hüseyin, baskı gördüğünü rapor eden 315

47 <https://www.peyam.net/Details/18254>

48 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/89836->

49 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/89836>

50 <https://www.zamenpress.com/Details.aspx?jmare=38717>

51 <https://esta.krd/29891/>

52 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/89853>

gazetecinin 308'inin erkek, 7'sinin ise kadın olduğunu belirterek 2020'de; 98 gazetecinin gözaltına alındığını, 104 gazetecinin haber aktarmasına engel olduğunu, 88 gazetecinin saldırıya uğradığını ve 15 gazetecinin yaralandığını ifade etti. Hüseyin ayrıca 2020 yılında beş gazeteciye dört ayrı dava açıldığını ve üç medya kuruluşunun kapatıldığını açıkladı.⁵³

• Sosyal Hayat ve Sağlık:

IKBY'de koronavirüs vakalarındaki artış ve can kayıplarında düşüş devam ederken virüsü atlatan kişi sayısının, bölgede görülen toplam vaka sayısının %75'ine ulaştığı kaydedildi. Ayrıca IKBY Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Aso Havizi, ilk olarak İngiltere'de görülen mutasyona uğramış yeni koronavirüs türüne henüz IKBY'de rastlanmadığını açıkladı. Şimdiye kadar IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs vaka sayısı 104.334'e, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı ise 3.418'e yükseldi.⁵⁴ Öte yandan bölgede ilköğretim 3 ve 11. sınıflar arasında okuyan öğrencilerin uzaktan eğitim görmeye devam ettiği belirtilirken IKBY Bakanlar Kurulu kararınca ilköğretim 1,2 ve lisenin son sınıfta okuyan öğrencilerin örgün eğitiminin 16 Ocak 2021'e kadar tamamen durdurulduğu kaydedildi.⁵⁵

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

5 Ocak tarihinde Suudi Arabistan'ın El-Ula kentinde 41 Körfez İş Birliği Konseyi (KİK) Zirvesi gerçekleştirildi. Zirveye Suudi Arabistan adına Velihaht Prens Muhammed bin Selman, BAE adına Başbakan ve Dubai Emiri Muhammed bin Raşid el-Maktum, Katar adına Emir Temim bin Hamed es-Sani, Kuveyt adına Emir Şeyh Nwaf el-Ahmed el-Cabir es-Sabah, Bahreyn adına Başbakan ve Velihaht Prens Selman bin Hamad bin İsa el Halife ve Umman adına Başbakan Yardımcısı Fahd el-Said katılım gösterdi. Bunun yanında zirvede Trump'ın danışmanı Jared Kushner ve Mısır Dışişleri Bakanı Semih Şükrü de hazır bulundu. Zirvenin en önemli gündem maddesi 3,5 yıldır devam eden Körfez krizinin ve Katar'a yönelik uygulanan ambargonun çözülmesi oldu. Bu kapsamda üye ülkeler arasında imzalanan Dayanışma ve İstikrar Bildirisi (Al Ula Communique) ile birlikte taraflar krizin sona erdiğini ve Katar'a yönelik ablukanın kaldırıldığını dünya kamuoyuna duyurdular.⁵⁶

Suudi Arabistan salı günü şubat ve mart aylarında petrol üretimini günlük 1 milyon varil azaltacağını açıkladı.⁵⁷

53 <https://www.awene.com/detail?article=41263>

54 <https://www.rudaw.net/sorani/health/090120212>

55 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=21795>

56 <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/6/blockading-nations-drop-13-demands-on-qatar-sources>

57 <https://www.oedigital.com/news/484332-swinging-again-saudi-arabia-sacrifices-market-share-to-protect-oil-price>

Suudi Arabistan'da 17 Aralık'ta başlayan koronavirüs aşılama kampanyası kapsamında Kral Selman perşembe günü koronavirüs aşısı oldu.⁵⁸

• **Birleşik Arap Emirlikleri (BAE):**

BAE salı günü el-Ula kentinde gerçekleştirilen 41. KİK Zirvesi'nde imzalanan anlaşma sonrasında cumartesi gününden itibaren Katar ile tüm kara, deniz ve hava sınırlarını yeniden açacağını duyurdu.⁵⁹ Ancak BAE Dışişleri Bakanı Enver Gargaş yaptığı açıklamada anlaşma sonrası ticaret ve seyahat kısıtlarının kaldırılmasını ifade ederken diplomatik ilişkilerinin yeniden tesis edilmesinin zaman alacağına vurgu yaptı. Buna göre GarGaş, İran, Türkiye ve siyasal İslam gibi jeopolitik sorunların tam diplomatik ilişkilerin yeniden kurulmasında etkili olacağını ifade etti.⁶⁰

• **Katar:**

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani 5 Ocak'taki Körfez krizini sonlandıran KİK Zirvesi'ne katıldı. Katar Emiri zirve sonrasında Suudi Arabistan'a misafirperver ev sahipliği için ve Kuveyt'e ise krizin çözümü noktasında gösterdiği çabalardan dolayı teşekkür etti.⁶¹ Katar Dışişleri Bakanı Muhammed bin Abdurrahman Al Sani Dayanışma ve İstikrar Bildirisi ile çözüme kavuşturulan Körfez krizi ile alakalı olarak bu anlaşmanın Katar'ın Türkiye ve İran gibi bir başka üçüncü ülke ile ilişkilerini etkilemeyeceğini açıkladı. Buna ek olarak 2017'de ablukacı devletler tarafından Katar'a dayatılan 13 maddelik talep listesinde yer alan bir diğer konu olan Al Jazeera meselesinin müzakere masasında yer almadığı bakan tarafından ifade edildi.⁶²

Katar Diar Real Estate şirketi salı günü Kahire'de St. Regis Otel'i ni açtı. Ultra lüks otel 1 milyar dolarlık yatırım değerine sahiptir. Açılış törenine ABD Hazine Bakanı Steven T. Mnuchin ve Katar Maliye Bakanı Ali El-Emadi katıldı. El-Emadi'nin ziyareti 2017 yılında Körfez krizinin başlamasından bu yana Katar tarafından Mısır'a yapılan ilk ziyaret olarak kayda geçti. Bu nokta da açılış Körfez krizinin çözüm anlaşmasıyla eş zamanlı olarak gerçekleşti.⁶³

58 <https://english.alaraby.co.uk/english/news/2021/1/8/saudi-king-gets-coronavirus-vaccine-jab>

59 <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/8/uae-to-reopen-land-sea-air-borders-with-qatar-on-saturday>

60 <https://www.reuters.com/article/us-gulf-qatar-emirates/no-diplomatic-ties-to-qatar-yet-but-trade-travel-resuming-says-uae-idUSKBN29C18T>

61 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/katar-emiri-kik-zirvesine-sorunun-cozumu-icin-tarihi-sorumluluk-hissiyile-katildim/2099574>

62 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/katar-disisleri-bakani-al-sani-kik-zirvesi-diger-ulkelerle-iliskilerimizi-etkilemeyecek/2102263>

63 <https://www.dohanews.co/qatar-opens-1-billion-st-regis-hotel-in-cairo/>

Katar merkezli Masraf Al Rayan ve Al Khalij Commercial Bank bir anlaşma ile birleşme kararı aldı. Bu anlaşma sonucu birleşme ile yeni yapı Katar Ulusal Bankasından sonraki en büyük ikinci kredi veren kuruluşu olacak. Bloomberg'e göre bu anlaşmanın değerinin 8,2 milyar Katar riyali (2,2 milyar dolar) olduğu hesaplanıyor.⁶⁴

• **Kuveyt:**

El-Ula'da gerçekleştirilen KİK görüşmesinin ardından Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf, Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz'i arayarak teşekkürlerini sundu. El-Ula Anlaşması'nın dayanışmalarını arttırdığına, Arapların ve KİK ülkelerinin birliğini güçlendirdiğine değinildi. Kral Selman ise Şeyh Nevaf'a KİK ülkelerinin birliğini sağlamak adına çabaları için teşekkür etti.⁶⁵ Şeyh Nevaf, Katar'ın Baba Emiri Şeyh Hamad bin Halife es-Sani'yi de arayarak bu tarihi başarıyı kutladı.⁶⁶

BAE'deki Al-Arap gazetesinin Kuveyt'e ve sembollerine hakaret niteliğindeki haberlerinin ardından Kuveyt hükümeti, BAE hükümetine memnuniyetsizliklerini belirten bildiri gönderdi. Abu Dabi ise Kuveyt devletine saygı duyduklarını ve dostane ilişkilerini vurgulayan bir bildiri ile cevap verdi.⁶⁷

• **Umman:**

Umman Sultanı Heysem bin Tarık, Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz'e mektup yolladı. İkili ilişkilerdeki dostluğa ve her alanda bunu arttırmaya değinildi. Mektup, Al-Ula'daki KİK görüşmesinde Dışişleri Bakanı Sayyid Badr tarafından iletildi.⁶⁸

• **Bahreyn:**

Suudi Arabistan'ın el-Ula kentinde düzenlenen 41. KİK Zirvesi'nde Bahreyn heyetine Velihaht Prens ve Başbakan Hamad el Halife başkanlık etti.⁶⁹ Zirve sonrasında imzalanan ve 3,5 yıldır devam eden Körfez krizini bitiren anlaşma Bahreyn'de de memnuniyetle karşılandı. Bahreyn Kralı İsa el Halife Suudi Kralı Selman'a gönderdiği bir mektupla Kral'a teşekkürlerini iletip anlaşmadan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.⁷⁰

64 <https://www.aljazeera.com/economy/2021/1/8/2-2bn-bank-deal-creates-2nd-largest-lender-in-qatar>

65 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2951231&Language=en>

66 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2951213&Language=en>

67 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2951686&Language=en>

68 <https://timesofoman.com/article/his-majesty-sends-written-message-to-king-of-ksa>

69 <https://www.bna.bh/en/HRHtheCrownPrinceandPrimeMinisterarrivestoBahrainfromSaudiArabia.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlz0N1%2bDsbRs6v1zoutLbnAhyEliEI%3d>

70 <https://www.bna.bh/en/HMKingcongratulatesSaudiMonarchon41stGCCSummitsuccess.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlz0N1%2bDtoreWJdjWRIEDCnKyeHZec%3d>

• Yemen:

Geçen hafta Aden Havalimanı'nda yaşanan patlama sonrasında Suudi Arabistan öncülüğündeki Arap Koalisyonu güçleri Husiler tarafından kontrol altında tutulan başkent Sanaa'daki hedeflere yönelik hava saldırısı düzenledi.⁷¹

Yemen hükûmeti göreve başladıktan sonra ülkedeki tesislerin faaliyete geçmesi için girişimlere başladı. Mukalla kentinde bulunan el-Rayyan Havalimanı'na da bu tesislerden biriydi. Fakat bu havalimanını askerî üs olarak kullanan BAE, Yemen hükûmetinin bu talimatını reddetti.⁷² BAE'ye bağlı birlikler daha önce Bilhaf Limanı'nın da yeniden işletilmesini engellemişti.

Öte yandan Birleşik Krallık Yemen'e yeni büyükelçi atadı. Michael Aaron yerine atanan Richard Oppenheim, 2018'den bu yana Riyad'daki misyonda görev yapıyordu.⁷³ Son olarak İsrail'in güney şehri Eliat'a Yemen'deki Husilerden gelebilecek bir saldırıya karşı hava savunma sistemleri konuşlandırıldığı bilgisi medyaya yansdı.⁷⁴

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır:

Mısır, Dışişleri Bakanı Sameh Shoukry'i Katar ile bölgesel bir anlaşmazlığı sona erdirmeye sözü veren Körfez Arap liderlerinin El-Ula'daki zirvesine gönderirken Katar'ın Maliye Bakanı Kahire'ye nadir olan ziyaretlerden birini gerçekleştirdi.⁷⁵ Dışişleri Bakanlığı, Mısırın Suudi Arabistan'daki 41. Körfez İşbirliği Zirvesinde Katar ile bir uzlaşma anlaşması imzaladığını söyledi. Bakanlık, ülkenin Suudi Arabistan, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn'in Katar ile arasındaki uzlaşmayı sağlamak için sarf edilen her samimi çabayı takdir ettiğini söyledi.⁷⁶ Fakat Mısır bağların yeniden kurulacağına dair net bir onay vermedi. Katar Dışişleri Bakanı Muhammed Bin Abdulrahman Al-Thani ise konuya ilişkin Katar ile Mısır arasındaki ikili anlaşmazlıkların iki taraf arasındaki görüşmelerde çözüleceğini açıkladı. Al-Thani, El-Ula Zirvesi'nde imzalananların temel ilkeleri öngören bir ön belge olduğunu aktararak devletler arasındaki ilişkilerdeki meselelerin iki taraflı olarak müzakere edileceğini dile getirdi.⁷⁷ Mısır, Sudan ve Etiyopyanın

71 <https://www.middleeastmonitor.com/20210103-saudi-led-coalition-strikes-at-yemen-capital-after-attacks-on-aden-blamed-on-houthis/>

72 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bae-yemendeki-ucuncu-buyuk-havaalaninin-yeniden-acilmasini-reddediyor/2098483>

73 <https://www.middleeastmonitor.com/20210107-uk-appoints-new-envoy-to-yemen/>

74 <https://www.timesofisrael.com/idf-deploys-air-defenses-to-south-amid-threats-of-attack-from-yemen/>

75 <https://www.reuters.com/article/us-gulf-summit-egypt/egypt-sends-foreign-minister-to-gulf-arab-leaders-summit-idUSKBN29A14T?rpc=401&>

76 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/egypt-signs-reconciliation-deal-with-qatar/2099430>

77 <https://www.middleeastmonitor.com/20210109-qatar-disagreements-with-egypt-will-be-resolved-through-bilateral-talks/>

Dışişleri ve Sulama Bakanları tartışmalı Büyük Etiyopya Rönesans Barajının (GERD) önemli yönlerini ve ihtilafli noktalarını tartışmak için bir hafta sürecek bir müzakere turu düzenlemeye karar verdi. Yeni müzakere turu için anlaşma, üç ülkeden bakanların GERD'nin doldurulması ve Afrika Birliği'nin (AU) himayesinde işletilmesi konusunda sanal bir toplantı yapmaları sonrasında kararlaştırıldı.⁷⁸ Toplantının Sudanlı yetkililer tarafından baraj üzerinde bağlayıcı bir yasal anlaşmaya varmak için AU uzmanlarına daha büyük bir rol vererek müzakereleri başlatma önerisini tartışmak üzere ayarlandığını dile getirildi.⁷⁹ Fakat Sudan talebine yanıt alamadığını bunun yerine doğrudan bu üç ülke arasında bir toplantıya davet aldığını dile getirerek bu durumdan çekincelerine belirterek doğrudan görüşmelere katılmayacağını belirtti.⁸⁰

• Libya:

Pazartesi günü, 18 Libya Siyasi Diyalog Forumu (LSDF) üyesinden oluşan LSDF Danışma Komitesinin ilk sanal toplantısı gerçekleşmiştir. Somut öneriler üretmesi ve LSDF üyeleri arasında oy birliğinin sağlanması için efor sarf etmesi beklenen komitenin ilk toplantısının, komitenin görevlerini ve komiteden beklenenleri kapsadığı bilinmektedir.⁸¹ Bu hafta Libya ordusu Hafter destekli milislerin, daha önce BM öncülüğünde taraflar arasında imzalanan ateşkesi ihlal ederek Sirte'nin batısındaki birliklere ateş açtığını açıklamıştır.⁸² Ateşkesin kırılma sebebiyle ise BM bölgeye gözlemciler yerleştirmekte ısrarcı davranmaktadır. Saldırının gerçekleştiği gün BM Genel Sekreteri Antonio Guterres stratejik bir bölge olan Sirte'ye uluslararası gözlemcilerin yerleştirilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır.⁸³ Bu hafta Ulusal Mutabakat Hükümeti Dışişleri Bakanı Muhammed Tahir Siyala ve mevkidaşı Mevlüt Çavuşoğlu, Libya'daki son gelişmeleri tartışmak üzere bir telefon görüşmesi yapmıştır ve bahsi geçen gözlemcilerin gerekliliği meselesinin de masaya yatırıldığı bilinmektedir.⁸⁴ Libya Başkanlık Konseyi Başkanı Fayed el-Serraj çarşamba günü yaptığı açıklamada, Libya'nın Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi Zirvesi'nde alınan kararları memnuniyetle karşıladığını bildirmiştir. Ayrıca, bu adımların Arapların birliğine yarayacağını ve bunun ise Libya'da güvenliğin ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunacağını vurgulamıştır.⁸⁵ Son olarak el-Serrac Roma'da mev-

78 <https://news.cgtn.com/news/2021-01-04/Egypt-Sudan-Ethiopia-agree-to-hold-more-talks-on-Nile-dam-WMdVj17DPi/index.html>

79 <https://www.middleeastmonitor.com/20210104-sudan-rejoins-renaissance-dam-negotiations/>

80 <https://www.aa.com.tr/en/africa/sudan-pulls-out-of-direct-nile-dam-talks/2098349>

<https://www.moroccoworldnews.com/2021/01/330568/moroccos-tourism-minister-to-visit-israel/>

81 <https://www.libyaobserver.ly/news/unsmil-holds-first-virtual-meeting-ac-libyan-dialogue>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-ordusu-hafter-milisleri-ateskesi-ihlal-etti/2098760>

83 <https://www.dailysabah.com/world/africa/un-chief-recommends-libya-cease-fire-monitors-based-in-sirte-as-haftar-attacks-gna-forces>

84 <https://www.libyanexpress.com/gna-foreign-minister-discusses-developments-with-turkish-counterpart/>

85 <https://www.libyaobserver.ly/news/al-sarraj-hopes-gulf-states-reconciliation-will-help-end-negative-intervention-libya>

kıdaşı Başbakan Giuseppe Conte tarafından ağırlanmıştır. İkili Libya'daki İtalyan firmalarının varlığının sürdürülmesi ve yasa dışı göç gibi konuları ele almıştır.⁸⁶

• Tunus:

Tunus Meclis Başkanı Raşid Gannuşi Katar gazetesine verdiği röportajda, Tunus ile Katar ilişkilerinin örnek teşkil ettiğini ve stratejik önem taşıdığını ifade etmiştir. Gannuşi ayrıca, bu ilişkiler çerçevesinde iki halkın özgür iradesine saygı duyulduğunun, hakikaten ortak çıkarları kapsadığının ve pratikte fayda sağladığının altını çizmiştir.⁸⁷ Gannuşi, hükûmetin verimliliğinin arttırılması için kabine değişikliğine dair de bir çağrıda bulunmuştur. Bazı bakanların performansının düşük olduğu yönünde eleştiride bulunan Meclis Başkanı'nın yorumlarına ilişkin hükûmetten bir açıklama gelmemiştir.⁸⁸ Pazartesi günü Tunus Libya'ya BM Güvenlik Konseyi tarafından acil suretle gözlemciler gönderilmesi için çağrıda bulunmuştur. Tunus'un BM Büyükelçisi Tarık Ladeb Güvenlik Konseyine ilk yüz yüze toplantılarının Tunus'ta gerçekleştirildiği, Libya Siyasi Diyalog Forumu ve imzalanan ateşkesle birlikte barışın korunmasını umduğunu belirtmiştir.⁸⁹ Perşembe günü Tunus Başbakanı Hişem Meşişi ve Mısır'ın Tunus Büyükelçisi İlhab Fehmi'nin Tunus Cumhurbaşkanlığı sarayında bir araya geldikleri bilinmektedir. İkili ülkelerinin ticaret ve yatırım ilişkilerini güçlendirmek adına deniz ticaret yolu açmayı değerlendirmiş ayrıca turizm ve terör ile mücadele gibi konuları da tartışmıştır.⁹⁰ Son olarak, Tunus Parlamentosunun koronavirüs salgını sebebiyle bir sonraki karara kadar kapatılacağı açıklanmıştır.⁹¹

• Cezayir:

Cezayir Savunma Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre geçen hafta sonunda, Cezayir'in kuzeyinde düzenlenen terörle mücadele operasyonunun ikinci gününde iki terörist ve bir asker hayatını kaybetmiştir.⁹² Hafta başında Cezayir Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Suriye'nin Cezayir Büyükelçisi ile bir araya gelmiştir. İkili, ülkeleri arasında istihdama dayalı iş birliğini kuvvetlendirmenin üzerinde durmuşlardır.⁹³ Türkiye'nin Cezayir Büyükelçisi Mahinur Özdemir Gökteş yaptığı açıklamada, Cezayirli şirketlerle Türkiye'deki şirketlerin eşleştirilmesine dair yoğun çalışmalar sürdürdüğünü belirtmiştir. Büyükelçi açıklamaları esnasında Cezayir'in Türkiye'nin Afrika'ya açılımı politikasında

86 <https://www.libyaobserver.ly/news/pm-al-sarraj-meets-italian-counterpart-rome>

87 <https://www.middleeastmonitor.com/20210104-ghannouchi-tunisia-qatar-relations-are-exemplary-strategic/>

88 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-meclis-baskani-gannusi-kabine-degisikligi-cagrisi-yapti/2104608>

89 <https://www.libyanexpress.com/tunisia-pushes-for-protection-of-libyas-fragile-truce/>

90 <https://en.amwalalghad.com/egypt-tunisia-to-establish-maritime-trade-route/>

91 http://www.ansamed.info/ansamed/en/news/sections/generalnews/2021/01/07/covid-tunisian-parliament-closed-until-further-notice_5fd0603d-d42f-4693-a7c7-dc6d468d8972.html

92 http://www.china.org.cn/world/2021-01/04/content_77076763.htm

93 <https://sana.sy/en/?p=216439>

mühim bir rol oynadığının ve bu sebeple kuvvetli adımlar atıldığının da altını çizmiştir.⁹⁴ Cezayir Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılan açıklamada, Cumhurbaşkanı Abdulmecid Tebbun komşu ülkelerdeki gelişmeler çerçevesinde tüm düzeylerde dikkatli ve teyakuzda olunması gerektiğini vurgulamıştır.⁹⁵ Haftayı kapatırken Cezayir Cumhurbaşkanı Abdulmecid Tebbun'un tedavisi için tekrar Almanya'ya gitti bildirilmiştir. Açıklamaya göre koronavirüs sebebiyle Cumhurbaşkanı Tebbun'un ayağında rahatsızlıklar meydana gelmiştir.⁹⁶

• **Fas:**

İsrail Turizm Bakanı Orit Farkash, Faslı mevkidaşı Nadia Fettah Alaoui'nin önümüzdeki günlerde İsrail'i ziyaret edeceğini açıkladı. Farkash, sosyal medyadan yaptığı açıklamada ortak bir turizm oluşturmak için profesyonel toplantıların başlatılmasını ve karşılıklı turizm planlanmasını kapsayacak bir ziyaret için takvim belirlemeye başladıklarını dile getirdi.⁹⁷ İsrail ve Fas arasındaki normalleşme anlaşmasının imzalanmasının ardından, Fas Kralı Altıncı Muhammed, İsrail Başbakanı Netanyahu'ya geçen hafta yaptığı bir telefon görüşmesinde büyükelçiliklerin açılmasının sürecin doğal bir sonraki adımı olacağını söyledi. Fas Kralı, İsrail Ulusal Güvenlik Danışmanı Meir Ben-Shabbat'ın iki hafta önce Rabat'ta bir toplantıda büyükelçilik meselesini gündeme getirmesine olumlu yanıt vermişti.⁹⁸ Fas Kraliyet Donanması ve ABD Deniz Piyadeleri, ABD-Fas askerî iş birliğinin bir parçası olarak Kuzey Afrika'da istikrarı destekleme konusunda sözleşti. Karara varılan başlıca hususlar arasında, ABD İnsani Mayın Eylem Programı kapsamında patlayıcı cihazların imha edilmesi için Fas askerlerinin eğitimi ve ABD ile Afrika askerî güçleri arasında iş birliğine olanak sağlayan büyük ölçekli "Afrika Aslanı" tatbikatı yer alıyor.⁹⁹ ABD'nin Yakın Doğu İşlerinden Sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı David Schenker, Washington'un Batı Sahra'da Fas egemenliğini Rabat'ın İsrail ile ilişkilerini normalleştirilmesi karşılığında tanımasına takiben Batı Sahra'yı ziyaret etti. ABD'nin Rabat Büyükelçiliği, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'nun en üst düzey ABD'li diplomatının ziyaretini tarihi bir ziyaret olarak nitelendirdi.¹⁰⁰

94 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyenin-cezayir-buyukelcisi-cezayirli-sirketlerin-turkiye-deki-sirketlerimizle-eslestirilmesi-icin-calisiyoruz/2102777>

95 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-cumhurbaskani-tebbundan-komsu-ulkelerdeki-gelismelerden-dolayiteyakuz-cagrisi/2098373>

96 <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-algeria-president/algerian-president-returns-to-germany-to-be-treated-for-covid-19-complications-idUSKBN29F0FK?rpc=401&>

97 <https://www.morocoworldnews.com/2021/01/330568/moroccos-tourism-minister-to-visit-israel/>

98 <https://www.jpost.com/middle-east/moroccos-king-to-netanyahu-opening-embassies-is-natural-next-step-654587>

99 <https://www.morocoworldnews.com/2021/01/331230/us-marines-moroccos-royal-navy-aim-to-enhance-military-cooperation/>

100 <https://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-9129329/US-envoy-visits-W-Sahara-Morocco-Israel-deal.html>

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli:

Geçen hafta yapılan, OPEC+ toplantısında başta Rusya ve Kazakistan olmak üzere ülkeler diğer ülkelerle üretim artışına giderken, Suudi Arabistan gönüllü olarak üretimde günlük 1 milyon varil kesinti yapacağını duyurdu.^{101,102,103,104,105} ABD Enerji Bilgi İdaresi tarafından sağlanan haftalık verilere göre, 35 yıl sonra ilk defa ABD'nin Suudi Arabistan'dan ham petrol ithalatı gerçekleştirmediği açıklandı. Ekim ayından beri ülkenin ithalat oranlarında düşüş olduğu ve etkilerin artık daha fazla görülmeye başlandığı da bildirildi.¹⁰⁶

Rusya Başbakan Yardımcısı Novak, 4 Ocak'tan itibaren Belarus petrol ürünlerinin Rusya üzerinden ihracatının 2021'de başlayabileceğini bildirdi. Bu sayede Rusya, Primorsk, Saint Petersburg ve Ust-Luga dâhil olmak üzere Kuzeybatı Rusya'daki limanlarda atıl durumda olan 4 ile 6 milyon tonluk kapasitenin Belarus petrol ürünü teslimatları için kullanılabileceğini açıkladı.¹⁰⁷

Birleşik Krallık merkezli Energean PLC, Yunanistan'ın batısındaki İyon Denizi'nde bulunan offshore sahasında, Blok 2'deki Total şirketine ait %50 çalışma hissesini aldığı ve sahanın operatörlüğünü üstlendiğini açıkladı. Energean PLC Block 2'deki hissesini %75'e çıkartırken %25'lik kısım Hellenic Petroleum'un olduğu bildirildi.¹⁰⁸

Azerbaycan'dan yapılan açıklamaya göre, Suudi şirketi ACWA Power ile kurulu güçteki yenilenebilir enerjinin payını %30'a çıkacağı bildirilirken Azerbaycan, BAE'nin Masdar firması ile bir sonraki yenilenebilir enerji projesi olan "Güneş Projesi'nin" 1 Mart'a kadar tamamlanmasının planlandığı açıkladı.¹⁰⁹ Masdar firması Özbekistan'da da yenilenebilir enerji yatırımları gerçekleştirmektedir. Özbekistan'ın Navoiy bölgesinin Karmana bölgesinde 100 megavat kapasiteli güneş enerjisi santrali inşa etmeyi planladıklarını ve santralin Ekim 2021'de tamamlanacağı açıklandı.¹¹⁰

101 <https://saudigazette.com.sa/article/602185>

102 <https://www.baystreet.ca/commodities/4433/OPEC-Meeting-Ends-With-Major-Surprise-Cut-From-Saudi-Arabia>

103 <https://www.hellenicshippingnews.com/opece-december-oil-output-rises-for-sixth-month-led-by-libya-survey/>

104 <https://www.intellinews.com/russia-kazakhstan-pushing-for-oil-production-increases-on-the-back-of-coronavirus-vaccine-fuelled-oil-price-optimism-199830/?source=russia>

105 <https://tass.com/economy/1242435>

106 https://www.rigzone.com/news/wire/saudi_oil_exports_to_us_plunge-06-jan-2021-164267-article/

107 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/010421-russia-may-start-exporting-belarusian-oil-products-in-2021>

108 <https://www.energean.com/media/4630/20210107-completion-of-acquisition-of-offshore-block-2-greece.pdf?enowpopup>

109 <https://report.az/en/energy/azerbaijan-to-increase-share-of-renewable-energy-to-30/>

110 <https://tashkenttimes.uz/economy/6189-masdar-commences-construction-of-pv-plant>

• **Türkiye:**

2020 yılında Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı üzerinden yaklaşık 211 milyon varil petrol sevkiyatının Ceyhan Limanı'na ulaştığı açıklandı.¹¹¹

• **Ortadoğu:**

Mısır Petrol ve Madeni Kaynaklar Bakanlığı, Exxon Mobil, Chevron, South Valley Mısır Petrol Holding, Total, Kuveyt Dış Petrol Keşif, Shell ve Tharwa şirketleri ile 9 yeni anlaşma imzaladığını duyurdu. Akdeniz'in doğusu ile batısında ve Kızıldeniz de 17 sondaj kuyusu açılacağını açıkladı.¹¹² Ayrıca, Total, Royal Dutch Shell PCL, Kuveytli KUFPEC ve Kuveytli Tharwa şirketlerinden oluşan uluslararası konsorsiyum, Akdeniz'in Mısır kıyısında bulunan Herodot Havzası'nın Kuzey Ras Kanayis açık deniz bloğunda Mısır Doğalgaz Holding'i (EGAS) ile araştırma ve geliştirme anlaşması imzaladıklarını açıkladı.¹¹³

Refinitiv Eikon verilerine göre, İran'ın Venezuela'nın La Guaira Limanı'na benzin ikmali yapmaya devam ettiği bildirildi. Ayrıca Mosakhar Darya Shipping Co.'nun sahibi olduğu İran bandıralı genel kargo gemisi Venezuela'dan tedarik edilen ve alüminyum üretiminde kullanılan boksitten rafine edilmiş bir toz olan alümina kargosu ile İran'a döndüğü açıklandı.¹¹⁴

İran Dış İlişkiler Stratejik Konseyi Başkanlığı ve İran'ın Yüce Lideri Ayetullah Ali Hameyney'in danışmanı Kamal Kharrazi'nin yaptığı açıklamada, nükleer anlaşmaya geri dönmeyen ön şartı olarak ABD yaptırımları nedeniyle kaybedilen petrol gelirlerinin tazmini olarak ABD'nin İran'a 70 milyar USD ödemesi gerektiğini açıkladı.¹¹⁵

İran Merkez Bankası yaptığı açıklamada, İran'ın ham petrol ihracatından elde ettiği gelirin 2020'de 20 milyar USD'nin altında olduğunu açıkladı.¹¹⁶

Birleşik Krallık Deniz Ticareti Operasyonları, İran ve Hürmüz Boğazı'ndan İran'ın Güney Kore bayraklı bir tankeri alıkoymadığını açıkladı.¹¹⁷ İran medyası Güney Kore bayraklı tankeri, Basra Körfezi'ni kimyasal atıklarla kirlettiği gerekçesi el konulan petrol tanke-

111 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/btcden-gecen-yil-210-milyon-767-bin-varil-petrol-akti/2099839>

112 <https://english.aawsat.com/home/article/2716941/egypt-signs-12-deals-gas-oil-exploration-mediterranean-red-sea>

113 <https://www.nsenenergybusiness.com/news/total-north-ras-kanayis-block-egypt/>

114 <https://www.news18.com/news/world/iranian-ship-arrives-at-venezuelan-port-data-shows-3259598.html>

115 <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Iran-US-Owes-Tehran-70B-In-Damages-For-Missed-Oil-Revenues.html>

116 [https://www.thestar.com.my/news/world/2021/01/08/iran039s-income-from-oil-exports-less-than-20-bln-usd-in-2020-official#:~:text=True%20or%20Not%7C-,Iran's%20income%20from%20oil%20exports%20less,bln%20USD%20in%202020%3A%20official&text=TEHRAN%2C%20Jan.%207%20\(Xinhua,in%202020%2C%20Press%20TV%20reported.](https://www.thestar.com.my/news/world/2021/01/08/iran039s-income-from-oil-exports-less-than-20-bln-usd-in-2020-official#:~:text=True%20or%20Not%7C-,Iran's%20income%20from%20oil%20exports%20less,bln%20USD%20in%202020%3A%20official&text=TEHRAN%2C%20Jan.%207%20(Xinhua,in%202020%2C%20Press%20TV%20reported.)

117 <https://www.reuters.com/article/iran-tanker/merchant-vessel-enters-iranian-waters-after-interaction-ukmto-idUSD5N2GH02C>

rinin 7 bin ton etanol taşıdığı açıkladı.^{118 119} Ancak İranlı yetkililer, Güney Kore'nin İran ait 7 milyar USD'lik fonunu temelsiz gerekçelerle rehin tutması dolayısıyla bu durumun olduğunu iddia etti.¹²⁰ ABD, İran'ın Bandar Abbas Limanı'nda el koyduğu tankerin ve mürettebatını derhâl bırakması için açıklama yaptı. Yapılan karşı açıklamada ise Güney Koreli bir heyetin, tanker mürettebatının gözetimine alınmasından üç gün sonra Tahran'a geldiği açıklandı. Ayrıca Güney Kore Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamaya göre heyetin, ülkenin Dışişleri Bakan Yardımcısı'nın İran'a yapacağı ziyaret için zemin hazırlanmasının beklendiği bildirildi.^{121 122 123}

Saudi Aramco şubat ayı resmî satış fiyatlarını (OSP) açıkladı. Yapılan açıklamada, Arap Light ham petrolünün Asya'ya uygulanacak OSP'si varil başına 0.70¢ artarak Umman/Dubai benchmark'ının 1 USD üzerinde fiyatlandı. Avrupa satışı için ise, 0.50¢ düşüşle Brent benchmark fiyatının 1.90 USD altında fiyatlandırıldığını ve ABD satışlarında varil başına 0.20¢ arttırarak Argus Sour Crude Index'in 0.75¢ yukarısında fiyatlandırıldığını bildirdi.¹²⁴

Hindistan'ın en büyük rafinerisi Indian Oil Corp (IOC), Irak'ın bu yıl piyasaya sürdüğü yeni Basra Medium ham petrolünün teslimatını beklediğini açıkladı. IOC yaptığı açıklamada, Basra Light, Basra Medium ve Basra Heavy olmak üzere üç farklı Irak petrolünü satın alacağını ve 1 milyon varil Basra Medium ham petrolünün, IOC'nin yan kuruluşu Chennai Petroleum'a tahsis edileceğini bildirdi.¹²⁵

IKBY'nin bir buçuk yıldır boş olan Doğal Kaynaklar Bakanlığına, Kamal Atroshi'nin atandığı açıklandı. Yeni Bakan'ın ilk görevi Federal bütçe gelirlerinin paylaşılması konusunda çalışmalar olacağı bildirildi.¹²⁶

Irak Ulusal Petrol Pazarlama Şirketi'nin (SOMO) yaptığı açıklamada, aralık ayında toplam petrol ihracatının 88,2 milyon varil olduğu açıklandı. Orta ve Güney Irak'taki petrol sahalarından yapılan ihracatın yaklaşık 85,2 milyon varil olduğunu ve Kerkük'ten yapılan ihracatın ise 3 milyon varil olarak gerçekleştiği bildirildi. SOMO verilerine göre, ülkenin toplam üretiminin aralık ayında %4,7 artarak günde 3,9 milyon varile yükseldiği açık-

118 <https://sol.org.tr/haber/iran-guney-kore-bayrakli-petrol-tankerine-el-koydu-23096>

119 <https://www.reuters.com/article/us-iran-tanker-southkorea/iranian-state-media-says-revolutionary-guards-seized-vessel-in-gulf-idUSKBN29918P>

120 <https://www.reuters.com/article/us-iran-tanker-spokesman-idUSKBN29A0UH>

121 <https://www.reuters.com/article/iran-tanker-crew-int-idUSKBN2991B6>

122 <https://www.reuters.com/article/iran-tanker-usa-int/us-calls-for-iran-to-release-south-korean-flagged-tanker-idUSKBN2992D6>

123 <https://www.wsj.com/articles/south-korea-pushes-iran-to-release-seized-oil-tanker-11610032576>

124 <https://english.mubasher.info/news/3748790/Saudi-Aramco-hikes-February-crude-official-prices-to-Asia/>

125 <https://www.reuters.com/article/india-iraq-ioc/refile-indias-ioc-buys-its-first-cargo-of-iraqi-basra-medium-oil-data-source-idUSL4N2JH1VM>

126 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/010721-new-kr-g-oil-minister-unlikely-to-end-spat-with-baghdad-over-oil-revenue>

landı. Aralık ayında merkezî hükûmete ait üretim %4,2 artarak günde 3,4 milyon varil üretim olarak gerçekleşirken, IKBY üretimi %7,7 artarak günde 491 bin varil olduğu bildirildi. Ayrıca, merkezî hükûmet günde 2,8 milyon varil ham petrol ihracatı gerçekleştirirken IKBY’de bu oran günde 461 bin varil olarak açıklandı. IKBY’nin ve Irak Merkezî Yönetimi’nin aralık ayında OPEC+ kotasını ihlal ettiği de bildirildi.^{127 128 129}

Irak Devlet Petrol Pazarlama Örgütü’nün (SOMO), Irak ile Ürdün arasındaki eski anlaşmanın sona ermesinden sonra aralık ayında ham petrol ihracatı gerçekleşmediğini ve Ürdün’ün ham petrol alımlarını yeniden başlatmak için Irak ile pazarlık yapmaya başladığını açıkladı.¹³⁰

ABD Dışişleri Bakanlığı, Irak’ın İran’dan elektrik ithal etmeye devam etmesini sağlayan yaptırım feragatnamesini 6 Nisan’a kadar uzattığını açıkladı. ABD’nin İran ambargosu, Irak’ın İran’dan doğal gaz ve elektrik ithal etmesini direkt olarak yasaklamamakla birlikte Irak’ın İran’a bu konuda para transferine izin vermiyor.^{131 132}

Irak Ulaştırma Bakanlığı, Güney Koreli Daewoo firması ile Basra’daki Faw Port projesinin tamamlanması için anlaşma imzalandığını açıkladı. Proje sayesinde, büyük tonajlı gemileri alabilen bir liman konumuna gelecek olan Faw Port’un, Basra Körfezi üzerinden Akdeniz’e mal aktarımı yoluyla yeni ipek yolunun parçası olmasının sağlanacağı açıklandı.¹³³

Türk ENKA ve Alman Siemens ile Libya Genel Elektrik Şirketi (GECOL) arasında Libya’nın Misurata kentinde 650 MW Basit Çevrim Elektrik Santrali ve Tripoli’de 671 MW Basit Çevrim Elektrik Santrali inşası gerçekleştirilebilmesi için bir anlaşma imzalandı. Her iki projenin de 2022 yılında tamamlanacağı da açıklandı.¹³⁴

Libya’nın Hariga Liman Müdürlüğünden yapılan açıklamada, petrol terminalindeki petrol tesisi muhafızlarının maaşlarını alamamaları üzerine limandan gerçekleştirilmesi beklenen bir milyon varillik yüklemenin aksatıldığını bildirdi.¹³⁵ Ayrıca, Libya’nın Es Sider ham petrol terminalinden şubat ayında 11 tankere günde 279 bin varil petrol yüklemesi yapılmasının planlandığı açıklandı.¹³⁶

127 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/010721-new-krq-oil-minister-unlikely-to-end-spat-with-baghdad-over-oil-revenue>

128 <https://www.hellenicshippingnews.com/iraq-data-dec-oil-production-up-4-7-breaching-opeq-quota/>

129 <https://oil.gov.iq/index.php?name=Pages&op=page&pid=77>

130 <https://www.panorama-insurance.com/jordan-negotiating-new-oil-contract-with-iraq/>

131 <https://www.argusmedia.com/en/news/2174331-us-extends-iraqs-waiver-from-iran-sanctions?backToResults=true>

132 <https://www.iraqoilreport.com/news/iraq-receives-90-day-iran-sanctions-waiver-from-outgoing-u-s-administration-43441/>

133 <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/12/faw-port-iraq-daewoo-korea.html>

134 <https://www.enka.com/misurata-650-mw-tripoli-west-671-mw-simple-cycle-power-plants/>

135 <https://www.reuters.com/article/uk-libya-oil/sit-in-by-guards-at-libyas-hariga-oil-port-blocks-loading-idUSKBN29B1D5>

136 https://www.zawya.com/mena/en/markets/story/Libyas_Es_Eider_oil_terminal_set_to_load_279000_bpd_in_Feb_programme-TR20210106nL8N2JH21CX2/

RUS BASININDA ORTADOĞU GÜNDEMİ (4-10 OCAK 2021)

• Rusya, İran'ın Uranyumu Silah Seviyesinde Zenginleştirme Kararını Değerlendirdi

İran yönetiminin, Fordo'daki nükleer tesisinde uranyumu %20 zenginleştirme faaliyetine resmen başladığına dair açıklaması Rusya basınında yer buldu. Rusya Federasyonu Sosyal Araştırmalar Enstitüsü kontrolündeki "Vzglyad" gazetesinin 4 Ocak sayısında yayımlanan "Rusya, İran'ın Uranyumu Silah Seviyesinde Zenginleştirme Kararını Değerlendirdi" başlıklı makalede Uluslararası Tartışma Kulübü "Valday" Uzmanı ve St. Petersburg Devlet Üniversitesi Profesörü olan siyaset bilimci Stanislav Tkaçenko, kararı İran'ın ABD üzerinde uyguladığı bir baskı aracı olarak gördüğünü vurgulayarak "Tahran bu şekilde uluslararası siyasetteki etkisini artırıyor" yorumunu yaptı. Uzmana göre İran, Washington'u nükleer anlaşmaya geri döndürmeye çalışmakla birlikte İsrail için ise bir sorun oluşturmaktadır. Netanyahu hükûmeti, yeni ABD yönetiminin izleyeceği politikaları tahmin edemediğinden Washington ile Tahran arasındaki ilişkilerin olabileceği kötüyeye gitmesinden yanadır. Öte yandan, Biden'ın nükleer anlaşmaya yeniden dâhil olma ihtimali, Trump yönetiminin, Washington ile Tahran arasındaki ilişkileri son derece olumsuz etkilemeye çalışmasına neden olmuştur. Ayrıca Tkaçenko, Rusya, Fransa ve Almanya gibi nükleer anlaşmaya taraf ülkelerin de tutumuna değinerek onlardan sert bir tepki beklemediği ifadelerini kullanmış; konuya ilişkin tahminlerini şu şekilde özetlemiştir: "Moskova, Paris ve Berlin anlaşma yürürlükte kalıyormuş gibi davranmaya devam ederken aynı zamanda yeni ABD yönetiminin anlaşmadaki tutumu ile ilgili olarak açıklama yapmasını bekliyorlar. Bu nedenle 20 Ocak'tan sonra her şeyin yeniden başlayacağını düşünüyorum."

• Etiyopya'nın Makul Bir Maliyetle Aşıya İhtiyacı Var

Etiyopya, Mısır ve Sudan'ın Hedasi (Rönesans) Hidroelektrik Santrali'nin durumu konusunda bir ay önce kesintiye uğrayan görüşmelere yeniden başlamaları Rusya basınında değerlendirildi. Rusya'nın "Komerrasant.ru" gazetesinin 4 Ocak sayısında Etiyopya'nın Rusya Federasyonu Büyükelçisi Alemayehu Tegenu Argau'nun görüşmelerin gelecek perspektifleri, Moskova ile ikili iş birliğinin geliştirilmesi konuları üzerine demeci yayımlandı. Sorununun çözüme kavuşturulması için müzakerelerin önemine dikkat çeken Büyükelçi, bu konuda Etiyopyanın kararlı olduğunu belirtti. Mısır ile temel anlaşmazlıkların nedenlerine de değinerek "Biz %90 oranında anlaştık. Hâlen tartışılmakta olan tek konu kuraklık döneminde su dolumu ve bilgi alışverişidir. İnşaat çok iyi ilerliyor. Rezervuarın su ile doldurulmasının ilk aşaması temmuz ayında gerçekleştirildi. Bir sonraki aşama yaz aylarında devam edecek. Baraj yüksekliği elektrik üretimi için gerekli seviyeye ulaşmaz akış devam edecektir" yorumunu yapmıştır. Yatırımlara gelince barajın Eti-

yopyalı vatandaşların doğrudan katkıları ile kurulan ulusal bir proje olduğunu belirten Büyükelçi, yurt dışından proje finansmanına ihtiyaç olmadığını ifade etmiştir. Alemayehu Tegenu Argau, Rusya-Etiyopya ilişkilerinin her alanda mükemmel düzeyde olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Büyükelçi, hükûmetler arası komisyonun son toplantısında Rus meslektaşlarıyla aşı sorusu da dâhil olmak üzere Covid-19 ile mücadelede iş birliğini tartıştıklarına da dikkat çekerek Etiyopya'nın, bulunması gereken makul bir maliyette aşya ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. "Rusya tarafında bunu bizim için kabul edilebilir şartlarda sunmaya hazır bir durum varsa o zaman Etiyopya'nın Rus aşısını kullanmaya hazır olduğunu düşünüyorum" demiştir.

• Basra Körfezi'ne Anlaşmalar Eklendi

Rusya'nın "Komersant.ru" gazetesinin 5 Ocak sayısında "Basra Körfezi'ne Anlaşmalar Eklendi" başlıklı uzman görüşlerine dayanan önemli bir [değerlendirme yayımlandı](#). Makalede, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyesi ülkelerin liderlerinin, Suudi Arabistan'ın El Ula kentinde yapılan zirvede üç yıllık çatışmanın ardından Katar'la gerilime son verilmesini öngören Uzlaşma Bildirisi'nin imzalanmasına değinilmiş ve bildirinin içeriği incelenmiştir. Yazıda, Suudi Arabistan Veliht Prensi Muhammed bin Selman ise İran tehdidinin arka planına karşı bölge ülkelerinin iş birliğinin önemini belirttiği ifade edilmiştir. Makalede, görüşlerine başvurulmuş Rusya Bilimler Akademisi Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Ortadoğu Araştırmaları Merkezinde Kıdemli Araştırmacı Nikolay Kojanov'a göre Katar için uzlaşmanın ekonomik etkileri daha önemliken başta Suudi Arabistan olmak üzere çatışmanın diğer tarafları için politik faktör birinci derecede önem arz etmektedir. Ayrıca uzman, "Arap devletleri saflarını İran'a karşı toplamaya ve Türkiye'nin etkisini azaltmaya çalışma isteğinde bulunmalarına rağmen Ankara Doha'nın bölgedeki kilit müttefiki olmaya devam edecek" yorumunu yaptı. ABD ile Körfez ülkeleri arasındaki ilişkilere de değinen Rus analiste göre, Washington'daki yeni yönetimin nasıl politikalar izleyeceğine dair net bilgi olmasa da onlar için Arap monarşilerinin çıkarları ilk sırada yer almayacağı gerekçesiyle kendi sorunlarını kendilerinin çözmesi gerekecektir. Uzman, diğer faktörlerin yanı sıra Muhammed bin Selman'ın iktidar geçişine değinerek önemli noktaları vurgulamıştır: Varis için uluslararası arenada başarı göstermesinin yanı sıra El Cezire'den kendisine yönelik eleştiriyi azaltmak da dâhil olmak üzere Doha'nın desteğini alması önemlidir. İlişkilerin ekonomi boyutlarına da dikkat çeken Kojanov, "Körfez ülkelerinin ortak projeleri ancak aralarındaki güvenin yeniden tesis edilirse mümkün görüldüğünü" kaydederek "Elektrik piyasası için tek bir merkez ve tek bir para biriminin oluşturulması gibi pek çok plan olsa da henüz kâğıt üzerinde bulunmaktadır. Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi, Avrupa Birliği örneğini izlemesine rağmen AB deneyimi biraz hayal kırıklığı yarattı" yorumunu yapmıştır.

• Süleymanisiz Bir Yıl: Devrim Muhafızları Kuşatma Altında

Rusya'nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu- Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyinin sayfasında Ural Genç Ortadoğulular Derneği Direktörü Leonid Tsukanov'un "Süleymanisiz Bir Yıl: Devrim Muhafızları Kuşatma Altında" [başlıklı makalesi paylaşıldı](#). Makalede, İran Devrim Muhafızları Ordusu Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani'nin birinci ölüm yıl dönümünde ortaya çıkan yeni sorunlara değinilmekte birlikte bu duruma yol açan faktörler ve sonuçlar ayrıntılı şekilde alt başlıklarla incelenmiştir. Uzman, Süleymani'nin ölümünü, "parlak ve önemli bir figürün kaybı" olarak değerlendirmekle kalmayıp olayın her şeyden önce ordunun imajına ciddi bir darbe vurduğunu ve İran güvenlik güçlerinin çalışmalarında yeni bir dönemin başlangıcına işaret ettiğini kaydetti. Geçtiğimiz yıl İran'da yaşanan zorlukların değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayan analist, Süleymani'nin ölüm yıl dönümünde beklentiler ve öngörülerin büyük önem arz ettiğini belirterek "2020, İran güvenlik güçleri için bir güç sınavı yılı olarak algılanabilir. Tahran, bir kuşatma durumunda kalmasına rağmen bu durumun düzeleceğine dair umut beslemektedir. Beyaz Saray'daki son iktidar değişikliği (Joe Biden'in 20 Ocak 2021'de göreve başlaması), hikâyenin "final noktası" olabilir. Demokratik yönetim tarafından önerilen krizin üstesinden gelmek için daha yumuşak bir senaryo, çatışmayı geçersiz kılabilir" ifadelerini kullandı. Ayrıca uzman, "Donald Trump'ın başkanlığının kalan birkaç gününde alabileceği aşırı önlemlerin Tahran ve Washington yönetimi arasındaki doğrudan müzakerelerin yapılmasını imkânsız kılabilir" yorumunu yaptı. Makalede, söz konusu suikast olayına değinilerek benzer provokasyon riski yüksek olsa da Süleymani ile karşılaştırılabilir bir figür seçmek oldukça sorunludur ifadeleri de yer almıştır. Ne Kudüs ne de Besic komutanlarından birine tekrar suikast düzenleme ihtimalinin olmadığı görüşünü savunan Tsukanov, şimdiye kadar İranlı bilgisayar korsanlarını ortadan kaldırmak için hiçbir eylem yapılmadığını dikkate çekerek öncelikli hedefler arasında ulusal siber güçlerin faaliyetlerini denetleyen İran İstihbarat Bakanı Mahmud Alevi veya çevresinden birinin olma ihtimalini vurguladı.

• Devlete Daha Fazla İhtiyaç Var: 2021'in Önemli Uluslararası Eylemleri

"Valday" Uluslararası Tartışma Kulübü sayfasında "Devlete Daha Fazla İhtiyaç Var: 2021'in Önemli Uluslararası Olayları" [başlıklı bir makale yayımlandı](#). Makalede geçtiğimiz yılda yaşanan uluslararası gelişmelerin ayrıntılı şekilde incelenmesinin yanı sıra 2021 yılına dair beklentiler ve öngörülere de değinilmiştir. Makalenin yazarı "Valday" Kulübü Program Direktörü Andrey Suşentsov'a göre, bu yılın başlıca eğilimi "daha fazla devlet" olacaktır. Uluslararası kuruluşlar, şirketler, sivil toplum kuruluşları salgının üstesinden gelemedikleri için vatandaşlar, etkili koruma önlemlerini ve ekonomik kayıplara karşı güvencenin sağlanmasını devletten beklemektedir. Ayrıca, 2021 yılının önemli eğilimlerine dikkat çeken Andrey Suşentsov, bu konuda Ortadoğu bölgesine de değinmiştir: "Suriye'de siyasi mücadele savaş alanlarından diplomatik bürolara taşındı. Li-

bya'da çatışmalar durdu, ateşkes sağlandı." Makalede Akdeniz'deki Türk manevraları, İranlı nükleer fizikçi Muhsin Fahrizade'nin suikast olayı örneğinde bölgede henüz silahlı ve siyasi provokasyonların devam ettiği görüşü savunulmuştur. Uzman "Diplomasi hâlâ savaşı önleme konusunda mücadele etmektedir" ifadesini kullandı. Ayrıca, Türkiye'nin bölgede izlediği dış politikanın eksenlerine değinen Rus analist "Büyüyen Türk hırsları yakın gelecekte Moskova için zor ikilemler oluşturacaktır" diyerek "Türkiye'ye, Hazar Denizi'ne girmesi, Orta Asya'daki faaliyetlerini ve etkisini genişletmesi sebebiyle fırsatlar sunulmuştur. Karadeniz doğrultusunda, Ankara ile Kiev arasındaki bağların kurulması konusunda riskler artıyor" yorumunu yapmıştır.

• Kuzey Afrika İstikrardan Hâlâ Çok Uzak

10 yıl önce Kuzey Afrika'da başlayan Arap Baharı, siyasi ve ekonomik etkileri, sonuçları Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Bilimsel ve Analitik Bilgi Merkezi Başkanı Siyasal Bilimler Doktoru Nikolay Polotnikov'un "Kuzey Afrika İstikrardan Hâlâ Çok Uzak" [başlıklı makalesinde değerlendirilmiştir](#). Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü sayfasında paylaşılan ve alt başlıklarla ayrıntılı şekilde incelenen yazıda, insanların otoriterliğe, yolsuzluğa ve yoksulluğa karşı ayaklandıkları ilk gösterilerin Tunus'ta gerçekleştiği, ardından diğer ülkelere yayıldığı ifade edilmiştir. Uzmana göre, "Tunus ve Mısır'da Arap Baharı bir hükûmet değişikliğine neden oldu. Cezayir ve Fas'ta yetkililer bazı tavizler vererek direndi. Moritanya ve Sudan'da ise daha az gösteri yapıldı. İç savaşların devam ettiği Libya bu konuda en şanssız ülke olarak bilinmektedir." Polotnikov, geçen 10 yılda Tunus'ta işsizlik ve zor sosyo-ekonomik durum nedeniyle kitlesel protestolar olmasına rağmen adalet, vatandaşların sosyal hakları ve reformlar için savaştan sivil toplumun ortaya çıkmasını, Arap Baharı'nın olumlu yönleri olarak değerlendirdi. Fas'a gelindiğinde, yoksulluğun giderek yoğunlaşması IŞİD teröristlerinin ülkeye daha hızlı dâhil olabilmelerini kolaylaştırmış ve sonuçta geçen yılın kasım-aralık aylarında Krallığın üç şehrinde IŞİD'e ait hücreler ortaya çıkmıştır. Makalede, Arap Baharı sonrası Cezayir'deki duruma da değinilerek Cumhurbaşkanı Abdulmecid Tebbun'un vadettiği reformlara Covid-19 salgınına rağmen protestoların devam ettiği vurgulanmıştır. Mısır'da terör örgütlerinin faaliyeti sebebiyle siyasi rejimde ciddi kırılmalar, dalgalanmalar ve istikrarsızlıklar yaşanmaktadır. Ayrıca Mısır ile Etiyopya arasında Hedasi (Rönesans) Barajı görüşmelerindeki başarısızlığa dikkat çeken Rus analist "Taraflar anlaşamadığı takdirde, yeni bir sıcak nokta görünebilir" yorumunu yapmıştır. Arap Baharı'nın yaşandığı Libya'da varılan kalıcı ateşkes anlaşmasının uygulanmasına değinen uzmana göre, siyasi sürecin devamı için söz konusu anlaşmanın bozulmasının önlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu konuda başarı ise Libya tarafının müzakere yeteneğine, dış oyuncuların yapıcı ve dengeli tutumuna bağlıdır. Polotnikov, Arap Baharı'nın bölgeye demokrasi, istikrar, barış ve refah getiremediği değerlendirmesini yapmıştır.